

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ
Akıl - Ahlak - Adalet - Adap

BİLİMSEL ARAŞTIRMA
PROJESİ (BAP) SONUÇ
RAPORU
SCIENTIFIC RESEARCH
PROJECT (SRP) FINAL
REPORT

Doküman No	BAP.FR.008
Yayın Tarihi	Temmuz 2018
Revizyon No	Orj.
Revizyon Tarihi	
Sayfa No	1 / 7

PROJE NO PROJECT NO	KÜN.2022-BAGP-017
PROJENİN ADI PROJECT TITLE	12-17 Yaş Aralığındaki Spor Yapan ve Yapmayan Ergenler İle Bağımlılık Öyküsü Bulunan Ergenlerin Beyin Dokularının Hacimsel Değişimler Açısından İncelenmesi
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ PROJECT MANAGER	Adı-Soyadı: Zekeriya Temircan Name-Surname
	Ünvanı: Doktor Öğretim Üyesi Title
	Bölümü: Psikoloji Department
	Telefon:05550717938 Phone Number
	E-posta:zekeriya.temircanapadokya.edu.tr E-mail
ÖNEREN BİRİM PROPOSED BY (Fakülte-Enstitü-Bölüm) (Faculty-Institute-Department)	Beşeri Bilimler Fakültesi
PROJENİN TÜRÜ TYPE OF THE PROJECT	☒ X Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Projesi (BAGP) Scientific Research and Development Project (SRDP) ☐ Çokdisiplinli (geçerli ise) Multidisciplinary (if applicable)
	☐ Öncelikli Alan Araştırma Projesi (ÖNAP) Priority Field Research Project (PFRP) ☐ Çok disiplinli (geçerli ise) Multidisciplinary (if applicable)
	☐ Hızlı Destek Projesi (HZP) Fast Track Grant Project ☐ Çokdisiplinli (geçerli ise) Multidisciplinary (if applicable)
	☐ Lisansüstü Tez Projesi (TEZ) Graduate Thesis/Dissertation Project (GTDP)
	☐ Diğer (Lütfen belirtiniz) / Other (Please specify)

DESTEKLEYEN DİĞER KURULUŞLAR (Kuruluşun Adı, Adresi, İletişim Bilgileri) OTHER FUNDERS (Name, Address, Contact Details)		
PROJE EKİBİ PROJECT TEAM	Proje Yürütücüsü Project Manager	Zekeriya Temircan
	Araştırmacılar (Ad, Soyad, Kurum, Bölüm) Researchers (Name, Surname, Institution, Department)	Prof. Dr. Müge Artar, Kapadokya Üniversitesi, Psikoloji
		Prof. Dr. Halil Dönmez, Erciyes Üniversitesi, Radyoloji A.B.D.
		Dr. Öğr. Üyesi İzzet Ökçesiz, Erciyes Üniversitesi, Radyoloji A.B.D.
	Öğr. Gör. Hüseyin Yiğit, Kapadokya Üniversitesi, SMYO	

1.PROJE TEKNİK RAPORU / PROJECT TECHNICAL REPORT

Özet / Abstract
<p>Bu çalışmada; 12-17 yaş aralığında spor yapan, yapmayan ve madde bağımlılığı öyküsü bulunan ergenlerin beyin dokularında meydana gelen hacimsel değişimlerin beyin MR görüntüleri ile karşılaştırılarak saptanması amaçlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen beyin MR görüntüleriyle, ergenlerin spor yapıp-yapmama durumunda ve madde bağımlılığı durumunda beyin makro ve mikro yapılarında meydana gelen hacimsel değişimler incelenmiştir. Çalışmada; 10 kişi düzenli spor yapanlardan, 10 kişi normal bireylerden ve 10 kişi en az bir yıl kadar metamfetamin/amfetamin bağımlılık öyküsü bulunan ergenlerden elde edilen beyin MR görüntüleri, Matlab tabanlı Statistical Parametric Mapping 12 ve web tabanlı volBrain yazılımları ile ayrı ayrı incelenmiştir. Böylece her bireyin beynindeki loblarda ve diğer sahalarda (gri ve beyaz cevher, cerebrospinal sıvı hacmi, cerebellum ve alt yapıları, subcortical bölgeler = nuc. accumbens, amygdala, nucleus caudatus vs, cerebral ve cerebellar cortex cerebri kalınlıkları ile alt yapıları gibi) meydana gelen hacimsel değişiklikler karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak metamfetamin kullanan ergenlerin özellikle subkortikal beyin hacim oranlarında spor yapanlara ve yapmayanlara göre artış gözlemlenmiştir. Her ne kadar beynin kortikal bölgelerinde artış gözlemlenmemiş olsa da metamfetamin kullanan bireylerin subkortikal bölgelerinde ki hacimsel değişim bu bireylerin sosyal beceri, sosyal biliş, hafıza, öğrenme ve hatırlama gibi fonksiyonlarında olumsuz sonuçlara yol açacağı belirtilmektedir. Spor yapan ve yapmayan bireylerin beyin MR sonuçlarında herhangi bir anormallığe rastlanılmaması beklenen bir durum olsa da bu bulguları somut bir şekilde bu çalışmaya ile ortaya koymak alan yazına yeni bulgular eklenmesine yardımcı olmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler / Key words
Metamfetamin kullanımı, ergenler, beyin hacmi, MR

Amaç / Objective
<p>Bu çalışmada; 12-17 yaş aralığında spor yapan, yapmayan ve madde bağımlılığı öyküsü bulunan ergenlerin beyin dokularında meydana gelen hacimsel değişimlerin beyin MR görüntüleri ile karşılaştırılarak saptanması amaçlanmaktadır.</p>

Kullanılan Yöntemler / Methods Applied

Çalışmada katılımcıların beyin MR görüntüleri Erciyes Üniversitesi Radyoloji A.B.D öğretim elemanları eşliğinde aşağıdaki protokole tabi tutularak çekilmiştir.

Hekim gözetiminde gönüllülerden MR cihazı ile anatomik görüntülerin elde edilebilmesi için; 1.5 T Siemens Aera scanner (Siemens, Germany) cihazında, T1-ağırlıklı 3D transfer görüntüleme sekansında, TE/TR=1900 ms/2.84s, flip açısı = 15o, acquisition matrix=256 x 256, FOV=280 mm², kesit sayısı= 160 ve kesit kalınlığı=1.0 mm parametreleri ile belirlenen MR protokolü uygulanacaktır. Bu protokol aynı tekniker ve aynı hekimin gözetiminde uygulanacaktır.

Elde edilen bulguların analizleri volbrain software programı kullanılarak hacimsel hesaplamalar yapılmıştır. Ayrıca elde edilen diğer veriler SPSS v25 programı kullanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır.

Bilimsel Bulgular ve Sonuçlar / Scientific Findings and Conclusions

Çalışmanın bulgularında sonucunda tüm katılımcıların beyinin makro ve mikro yapılarına ait hacimsel değerler elde edilmiştir. Metamfetamin kullanan, aktif spor yapan ve yapmayan katılımcıların beyaz cevher, gri cevher hacim farklılıkları, intracranial cavity hacim oranları, cerebrum, cerebellum, verms, brainstem hacim oranları, subkortikal yapıların; nucleus accumbens, amigdala, basal forebrain, caudate, hipokampus, pallidum, putamen, talamus, ventral DC hacim oranları ve kortikal bölgelere ait (frontal, temporal, parietal, oksipital) hacim oranları elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda metamfetamin kullanan bireylerin kortikal bölgelerinde spor yapan ve yapmayan bireylere göre hacimsel azalış gözlenirken subkortikal bölgelerde aynı kişilere oranla hacimsel artış gözlemlenmiştir. Metamfetamin kullanımının yaşa bağlı olarak beyin bölgelerinde hacimsel değişime neden olduğu, bununla beraber kullanıcıların bilişsel, duygusal, hafıza ve sosyal becerileri üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu söylenebilir.

Sonuçların Değerlendirilmesi / Evaluation of Results

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde aktif ve uzun süreli metamfetamin kullanımına maruz kalan ergenlerin beyin hacim değişiminden dolayı birçok nörogelişimsel bozukluklarla karşılaşma ihtimalleri alan yazında yapılan araştırmalarda gösterilmiştir. Özellikle ergenlerde beyin hala gelişim döneminde olduğundan dolayı bireylerin madde kullanımından kaynaklı maruz kalacakları nörogelişimsel bozuklukların farkında olamama ihtimalleri bulunmaktadır. Bu da ergenlerin madde kullanımının olumsuz sonuçlarının ve etkilerinin farkındalığı geciktirebileceği gibi bağımlılık seviyesinin de artmasına neden olabilir. Ancak elde edilen sonuçlar net bir şekilde göstermiştir ki metamfetamin kullanan bireylerin beyinin subkortikal bölgelerinde hacim artışı meydana gelmektedir ki bu da bilişsel fonksiyonların olumsuz etkilenmesi anlamına gelmektedir. Yapılan araştırmalarda ileri yaştaki metamfetamin kullanıcılarının halüsinasyonlar görme, hezeyanlara kapılma, stres, anksiyete ve depresif semptomlarının artması, bir çok psikolojik bozuklukları da beraberinde getirmektedir. Bu durumda spor yapan ve yapmayan ergenlerin sonuçları metamfetamin kullanıcılarıyla karşılaştırıldığında madde kullanımının beyin üzerindeki olumsuz etkileri çok net bir şekilde ortaya konmuştur. Bu durumda ergenlerin spor yapmaya teşvik edilmesinin bir çok bilimsel alt yapısının yanında nörobiyolojik sonuçları da eklenebilir.

2.PROJE ÇIKTILARI / PROJECT OUTPUTS

Kitap, Kitap Bölümü, Makale, Tebliğ, Tez, Patent (Yayımlanmış veya Yayımlanmak Üzere Gönderilmiş/İsmi, Özeti ve Yayımcı)

Book, Book Chapter, Article, Proceeding Paper, Thesis/Dissertation, Patent (Published or Under Review/ Name, Abstract, and Publisher)

Projeden elde edilen sonuç doğrultusunda A Neuroimaging Study of Altered Cortical and Subcortical Volume in Adolescent Methamphetamine Users başlıklı makale Çukurova Medical Journal dergisine gönderilmiş ve makale editörde karar aşamasında bulunmaktadır. Ayrıca projenin diğer çıktıları da göz önünde bulundurulduğunda tüm proje katılımcıları ile beraber yeni bir makale çalışması yürütülmektedir.

3.PROJE ÇALIŞMA TAKVİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER / INFORMATION REGARDING PROJECT WORK PLAN
(Gecikmeler, Sapmalar, Düzeltmeler ve Açıklamalar / Delays, Deviations, Revisions and Explanations)

Projenin süresi 12 ay olarak belirlenmiştir ancak proje hazırlanan takvimden daha önce başarıyla tamamlanmıştır.

4.PROJE BÜTÇESİ / PROJECT BUDGET

Proje Bütçe Genel Durum General Overview of Project Budget	ONAYLANAN APPROVED	HARCANAN EXPENDED	KALAN REMAINING
TOPLAM (TL) TOTAL (TL)			

Harcamalar Detayı / Detail of Expenses Personel Giderleri / Staff Costs				
Ad-Soyad Name-Surname	Görev Süresi (ay) Duration of Work (months)	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Seyahat Giderleri / Travel Costs				
Seyahat Güzergâhı ve Adedi Travel Destination and Number of Travels	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Yolluk/Harcırah Bedelleri / Allowance Costs				
Toplam Kişi Adedi Total Number of Person(s)	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Hizmet Alımı Giderleri Service Procurement Costs				
Hizmet İçeriği Service Content	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Makine Ekipman Alımı Giderleri Equipment Procurement Costs				
Makine Ekipman Equipment	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Yazılım Alımı Giderleri Software Procurement Costs				
Yazılım Cinsi Type of Software	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Tüketim Malzemeleri Giderleri Consumables Costs				
Tüketim Malzemesi Cinsi Type of Consumable Item	Tarih Date	Onaylanan Bütçe Approved Budget	Harcanan Bütçe Expended Amount	Kalan Bütçe Remaining Budget

Bütçe İle İlgili Varsa Diğer Bilgiler / Other Budget Information (If any)

--

5.DİĞER DEĞERLENDİRMELER (VARSA) / OTHER REMARKS (IF ANY)

--

BAŞVURU SAHİBİNİN BEYANI / APPLICANT'S STATEMENT

Ünvanı-Adı-Soyadı Title-Name-Surname	Fakülte ve Bölümü Faculty and Department	Tarih Date	İmza Signature
Zekeriya Temircan	Beşeri Bilimler Fakültesi	21.09.2023	